

Hypoteettisten uusien liiketoimintamallien potentiaalisten sosiaalisten vaikutusten arviointia

- Taustalla *UNEP Guidelines for social life cycle assessment of products and organisations* (2020). Käytetty taustakehyksenä, mutta ei tehty systemaattista vaikutusten arviointia ohjeistuksen mukaan.
- Peilattu sosiaalisten vaikutusten arviointia myös vastuullisuusraportoinnissa usein käytettäviin *Global Reporting Initiative* (GRI) sosiaalisiin standardeihin (GRI:401-419)
- Aineistona arvioinnille kirjallisuus, yritystyöpajat ja yrityshaastattelut
- Rajaus: toimintaympäristönä Suomi tai laajennettuna Eurooppa, mutta hypoteettinen markkina-alue Suomi; ei tutkittu vaikutuksia perinteisiin tuotantomaihin, tutkittu vaikutuksia ns. käytön ja poiston ajalta ei tuotannon ajalta
- Liiketoimintamallien esittely ja niiden potentiaalisten sosiaalisten vaikutusten arviointi. Esimerkkejä siitä, miten sosiaalista vastuullisuutta voisi huomioida liiketoimintamallien osalta.

Tuote palveluna – kokonaisratkaisu yritykselle -liiketoimintamalli

Liiketoimintamalli

Kokonaisratkaisu.
Yritys tarjoaa asiakasyritykselle tuotteiden vuokraus ja huolto-palveluita. Palvelut räätälöidä asiakas-kohtaisesti

Myynti/markkinointimalli

B2B

Markkinointikanavat

Verkkokauppa
Suorat asiakaskontaktit
www

Tuotteen omistajuus

Omistajuus säilyy palvelun tarjoajalla

Sidosryhmät kumppanit

Yritysasiakkaat
Alustan tarjoaja
Toiminnan hallinta, ERP
Datan hallinta
Logistiikka
Tuotteen huoltoon liittyvät kumppanuudet

Palvelun tarjooma

Segmentoiduille B2B asiakaille tuotevalikoima, josta yritysasiakas muodostaa oman valikoimansa

Asiakkuussuhde

Asiakasyritys vuokraa tarvittavan määrän tuotteita työntekijöilleen periodilaskutuksella. Vuokra-aika minimi? - Vuokraperiodin keston määrittää asiakas?

Referenssitoimija

Palvelun tilaus / osto

Suorat asiakaskontaktit
>valikoima räätälöidään B2B asiakkaalle.
Tuotevalikoima verkossa

Tuotteiden varastointi

Palvelun tarjoajan varastossa

Logistiikka

Sopimuksen aluksi tuotteet toimitetaan yritysasiakkaalle. Periodin aikana: Pesula toimittaa tuotteet joko asiakkaalle tai palveluntarjoajalle

Tuotteen käyttöaika

Vuokrausperiodi sov
asiakas-kohtaisesti

Huolto ja korjaus

Kumppanipesula tarkistaa pesee ja huoltaa ja toimittaa takaisin yritysasiakkaalle.

>tai tuotteet palautetaan palveluntarjoajalle

Tuotteen palautus

Pesula palauttaa tuotteet palveluntarjoajalle

Poistotekstiilit

Kumppanipesula tarkistaa palautetut tuotteet. Yritys määrittää poistettavat tekstiilit

Palveluntarjoaja vastaa tekstiilijätteen käsittelystä

Potentiaaliset sosiaaliset vaikutukset

Tuotteen arvoketjun läpinäkyvyys/luotettavuus
> Ratkaisu: esim. tuotepassi
>Vaikutus: luotettavuus arvoketju/kumppanit, kuluttajat

Kumppanit
> R: esim. pesulayhteistyö
> V: työllisyys
Hygienia
> R: palvelun tarjoaja validoi
> V: sosiaaliset normit kuten hygienia ja laatu

Kumppanit
> Ratkaisu: laaja logistiikkaverkosto
> Vaikutus: työllisyys, hajautettu vastuu

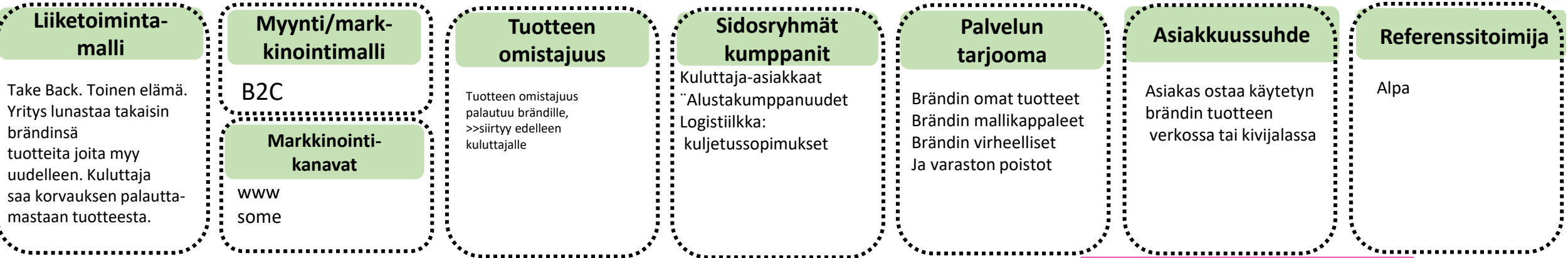
Asiakkaat ja sopimus
> R: henkilökohtaiset ratkaisut
> V: asiakkaan sitoutuminen
Tuotteen seuranta
> R: esim. tuotepassi
> V: tarpeeseen vastaaminen
Haitalliset aineet
> R: pesulapalvelu, tuotepassissa tiedot
> V: turvallisuus, hyvinvointi

Laatu ja tehokkuus
> R: luotettava kumppani
> V: sosiaaliset normit kuten laatu ja ehjyys
Vastuu
> R: luotettava kumppani, asiakassopimukset
> V: hajautettu vastuu, työllisyys
Hinta
> R: läpinäkyvyys
> V: tuotteen arvo ja arvostus > palkko

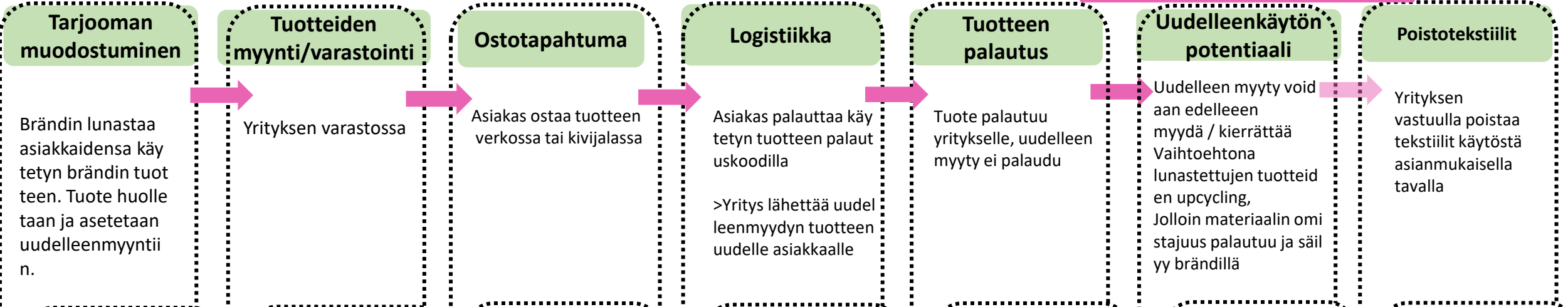
Kumppanit
> R: Luotettava kumppani
> V: työllisyys
Helppökäyttöisyys
> R: laaja verkosto palautuksille
> V: saavutettavuus
Hinta
> R: läpinäkyvyys
> V: saavutettavuus ja arvostus

Vastuu
> R: Luotettava kumppani, läpinäkyvä arvoketju
> V: hajautettu vastuu, työllisyys

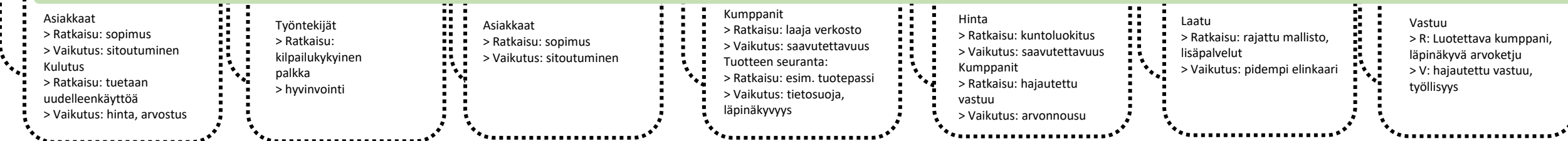
Tuotteen uudelleenkäyttö ja takaisinotto -liiketoimintamalli

Tarvitaan full chain of custody ja materiaalipassi

Potentiaaliset sosiaaliset vaikutukset

Sosiaalisen vastuullisuuden huomioiminen liiketoiminnassa

- Taulukkoa tulee lukea vasemmalta oikealle.
- Vasemmanpuoleisin sarake kertoo eri muuttujien nimet.
- Yritys tai muu toimija voi toteuttaa eri muuttujia neljällä eri tasolla (ok, hyvä, kiitettävä, erinomainen).
- Tasot ovat kumulatiivisia, eli edellisen tason tulee toteutua, jotta voi siirtyä seuraavalle tasolle.
- Yritys tai muu toimija voi olla samanaikaisesti eri muuttujissa eri tasolla, eli jokaisessa toiminnossa ei tarvitse olla samalla tasolla.

Sosiaalisen vastuullisuuden tasot tekstiilien kiertotalouden liiketoiminnassa

MUUTTUJAN NIMI	TOTEUTUKSEN TASO			
	OK	HYVÄ	KIITETTÄVÄ	ERINOMAINEN
Eettinen ohjeistus	Eettinen ohjeistus olemassa	Ohjeistusta seurataan	Toimeenpanoa arvioidaan	Arvio toimeenpanosta raportoidaan julkisesti
Sisäinen palaute	Mekanismi työntekijöiden tyytymättömyyden ilmaisemiseksi	Mittaaminen ja seuranta	Puuttuminen ongelmiin	Muutokset yrityksen toiminnassa
Ulkoisen palaute	Palautteenantoväylä olemassa	Reaktio palautteeseen	Johtaa toimenpiteeseen	Muutokset yrityksen toiminnassa
Palkkaus	Työsuhteessa olevia työntekijöitä	Elämiseen riittävä (=kohtuullinen) palkka	Tasa-arvoinen palkkaus	Paikallisten työllistäminen
Sidosryhmät	Läpinäkyvä ja julkinen alihankintaketju	Vakiintuneet kumppanuussuhteet	Kumppanit mukana palvelun kehittämisessä	Taloudellisesti kannattava liiketoimintaekosysteemi
Vuokrattava tuote	Tuote on kestävä, turvallinen ja mukava	Tuote korjattava ja uudistettava	Vastuullinen materiaali	Suljettu kierto
Uudelleenkäytettävä tuote	Tuote on kestävä, turvallinen ja mukava	Säilyttää arvonsa (myös korjattuna)	Kierrätettävä materiaali	Suljettu kierto
Saavutettavuus uudelleenkäytössä	Tuotteen ostajalle takuu tuotteen arvon säilymisestä	Uudelleenkäyttöä tukeva alusta	Tuote käytetään loppuun	Arvokas materiaali palautuu yrityksen käyttöön
Tuotetiedon läpinäkyvyys	Materiaalien ja tuotteiden sisäinen jäljitettävyys kunnossa	Linkki tuotteen ajantasaisiin tietoihin tuotteen mukana	Tuotetiedoissa mukana toimitusketjun alkuvaiheen tietoja	Kerätään tuotekohtaista käytönaikaista tietoa
Liiketoimintamalli	Kokeilu	Pilotti	Vakiintunut osa toimintaa	Vähentää uuden tuotantoa
Vastuullisuusviestintä	Viestii nykytilanteensa	Viestii kehityksestä	Viestii tulevaisuuden suunnan	Kertoo jos ei pääse tavoitteisiinsa

Kirjallisuuskatsauksen lähteet:

Borg, D., Mont, O., Schoonover, H. 2020. Consumer Acceptance and Value in Use-Oriented Product-Service Systems: Lessons from Swedish Consumer Goods Companies. *Sustainability*. 2020; 12(19):8079. <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/19/8079/htm>

Johnson, E. 2020. Dressing up the environmental potential for product-service systems: A comparative life cycle assessment on consumption in rental clothing vs. linear business models. *IIIEE Theses*. 2020; 16. <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=9025941&fileId=9025943>

Gray, S., Druckman, A., Sadhukhan, J., Keith, J. 2022. Reducing the Environmental Impact of Clothing: An Exploration of the Potential of Alternative Business Models. *Sustainability, Basel*. 2022; 14(10): 6292. DOI:10.3390/su14106292

Levänen, J., Uusitalo, V., Härrä, A., Kareinen, E., Linnanen, L. 2021. Innovative recycling or extended use? Comparing the global warming potential of different ownership and end-of-life scenarios for textiles. *Environmental Research Letters*. 2021; 16(5). DOI 10.1088/1748-9326/abfac3

Zamani, B., Sandin, G., Peters, G. 2017. Life cycle assessment of clothing libraries: can collaborative consumption reduce the environmental impact of fast fashion? *Journal of Cleaner Production*. 2017; 162: 1368-1375. <https://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.06.128>

Laukkanen, M., Tura, N. 2020. The Potential of Sharing Economy Business Models for Sustainable Value Creation. *Journal of Cleaner Production*, 2020; 253: 120004. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.120004>

Hultberg, E., Pal, R. 2021. Lessons on business model scalability for circular economy in the fashion retail value chain: Towards a conceptual model. *Sustainable Production and Consumption*. 2021; 28: 686-698. <https://doi.org/10.1016/j.spc.2021.06.033>

Rossi, E., Bertassini, A., dos Santos Ferreira, C., do Amaral, W., Ometto, A. 2020. Circular economy indicators for organizations considering sustainability and business models: Plastic, textile and electro-electronic cases. *Journal of Cleaner Production*. 2020; 247: 119137. <https://doi-org.ezproxy.turkuamk.fi/10.1016/j.jclepro.2019.119137>

Daňo, F., Drábik, P., Hanuláková, E. 2020. Circular Business Models in Textiles and Apparel Sector in Slovakia. *Central European Business Review; Prague*. 2020; 9(1): 1-19. DOI:10.18267/j.cebr.226

Conscieme, L., Manshoven, S., Gillabel, J., Grossi, F., Mortensen, L. 2022. A framework of circular business models for fashion and textiles: the role of business-model, technical, and social innovation. *Sustainability: Science, Practice and Policy*. 2022; 18(1). <https://doi.org/10.1080/15487733.2022.2083792>

Sandin, G., Roos, S., Spak, B., Zamani, B., Peters, G. 2019. Environmental assessment of Swedish clothing consumption - six garments, sustainable futures. *Mistra Future Fashion*; 2019;05. ISBN:978-91-89049-05-5

Elander, M., Watson, D., Gylling, A. 2017. Evaluation of business models for increased reuse, collective use and prolonged life time of textiles. *Mistra Future Fashion*; 2017;4. ISBN: 978-91-88695-03-1

- Gonçalves, A., Silva, C. 2021. Looking for Sustainability Scoring in Apparel: A Review on Environmental Footprint, Social Impacts and Transparency. *Energies*; Basel. 2021; 14(11): 3032. DOI:10.3390/en14113032
- Bianchini, A., Guarnieri, P., Rossi, J. 2022. A Framework to Assess Social Indicators in a Circular Economy Perspective. *Sustainability*; Basel. 2022; 14(13):7970. DOI:10.3390/su14137970
- Repp, L., Hekkert, M., Kirchherr, J. 2021. Circular economy-induced global employment shifts in apparel value chains: Job reduction in apparel production activities, job growth in reuse and recycling activities. *Resources, conservation and recycling*. 2021: 171. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2021.105621>
- Scrapellini, S. 2021. Social impacts of a circular business model: An approach from a sustainability accounting and reporting perspective. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. 2021; 29(3): 646-656. <https://doi.org/10.1002/csr.2226>
- Wang, S., Su, D., Wu, Y. 2022. Environmental and social life cycle assessments of an industrial LED lighting product. *Environmental Impact Assessment Review*, 2022; 95: 106804. <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2022.106804>
- Lenzo, P., Traverso, M., Salomone, R., Ioppolo, G. 2017. Social Life Cycle Assessment in the Textile Sector: An Italian Case Study. *Sustainability*, Basel. 2017; 9(11): 2092. DOI:10.3390/su9112092
- Sumter, D., Bakker, C., Balkenende, R. 2018. The Role of Product Design in Creating Circular Business Models: A Case Study on the Lease and Refurbishment of Baby Strollers. *Sustainability*, Basel. 2018; 10(7): 2415. DOI:10.3390/su10072415
- Chong-Wen, C., Johnson, M. 2020. Improving Circular Economy Business Models: Opportunities for Business and Innovation: A new framework for businesses to create a truly circular economy. *Technology Review, London*. 2020; 64(1): 48-58. DOI:10.1595/205651320x15710564137538
- Howard, M., Hopkinson, P., Miemczyk, J. The regenerative supply chain: a framework for developing circular economy indicators. *International journal of production research*. 2019; 57(23): 7300-7318. <https://doi-org.ezproxy.turkuamk.fi/10.1080/00207543.2018.1524166>
- Vezzoli, C., Kohtala, C., Srinivasan, A. *Product-Service System Design for Sustainability*, 1st ed.; *Greenleaf Publishing Limited: Sheffield, UK*. 2014. ISBN 978-1-909493-69-8.
- Mishra, J.L., Hopkinson, P.G., Tidridge, G. 2018. Value creation from circular economy-led closed loop supply chains: a case study of fast-moving consumer goods. *Production Planning & Control*. 2018; 9(6): 509-521. ISSN 0953-7287
- Silva, S., Santos, A., Duarte, P., Vlačić, B. 2021. The role of social embarrassment, sustainability, familiarity and perception of hygiene in second-hand clothing purchase experience. *International Journal of Retail & Distribution Management*. 2021; 49(6). ISSN: 0959-0552
- Trzepacz, S., Bekkevold, D., Asscherickx, L., Peeters, K., van Duijn, H., Akerboom, M. 2023. LCA-based assessment of the management of European used textiles. *EuRIC Textiles Report*. https://euric.org/images/Position-papers/lca-based-assessment-of-the-management-of-european-used-textiles_corrected.pdf.
- Suarez-Visbal, L., Carreón, J., Corona, B., Worrell, E.. The Social Impacts of Circular Strategies in the Apparel Value Chain; a Comparative Study Between Three Countries. *Circular Economy and Sustainability*. 2023; 3: 757-790. <https://doi.org/10.1007/s43615-022-00203-8>